

CZU: 657.6:368

[https://doi.org/10.59295/sum11\(3\)2024_03](https://doi.org/10.59295/sum11(3)2024_03)

PARTICULARITĂȚI ALE CONTROLULUI CORPORATIV ÎN ASIGURĂRI

*Tatiana BALAN, Iulia CAPRIAN,**Universitatea de Stat din Moldova*

Controlul corporativ este unul din elementele de bază ale guvernancei corporative eficiente, destinația principală a căruia fiind să servească obiectivelor interne ale companiei și ale părților interesate interne ale acesteia. Scopul controlului corporativ constituie în protejarea activelor companiei prin prevenirea erorilor și acțiunilor inadecvate prin promovarea politicilor, procedurilor și garanțiilor tehnice. Funcționarea stabilă a sectorului de asigurări are o importanță majoră pentru activitatea economică și financiară, ceea ce impune crearea unui sistem de control intern în cadrul companiilor de asigurări capabil să asigure respectarea reglementărilor în vigoare și a normelor de guvernare corporativă. Scopul cercetării efectuate a constituit prezentarea particularităților controlului corporativ intern în cadrul companiilor de asigurări. Obiectivele cercetării au constituit studierea esenței controlului corporativ intern, precum și evidențierea particularităților acestuia în cadrul companiilor de asigurări.

Cuvinte-cheie: control corporativ intern, audit, companie, asigurări, tehnologie.

PECULIARITIES OF CORPORATE CONTROL IN INSURANCE

Corporate control is one of the basic elements of effective corporate governance, the main purpose of which is to serve the internal objectives of the company and its internal stakeholders. The purpose of corporate control is to protect company assets by preventing errors and inappropriate actions by promoting policies, procedures and technical safeguards. The stable operation of the insurance sector is of major importance for economic and financial activity, which requires the creation of an internal control system within insurance companies capable of ensuring compliance with the regulations in force and corporate governance norms. The purpose of the conducted research was to present the particularities of internal corporate control within insurance companies. The objectives of the research were to study the essence of internal corporate control, as well as highlight its particularities within insurance companies.

Keywords: internal corporate control, audit, company, insurance, technology.

Introducere

După cum afirmă experții de la MAPFRE, asigurările sunt importante pentru dezvoltarea economică, deoarece permite și stimulează activitatea economică prin protejarea vieților și proprietăților împotriva riscurilor asigurabile. Companiile de asigurări au rolul de tampon împotriva evenimentelor adverse și instrument de susținere a societății [1].

Experții de la Future Generali sunt de opinia că industria asigurărilor este „coloana vertebrală” a economiei. Ea contribuie la dezvoltarea economiei prin acoperirea daunelor de asigurare și oferă din cele mai sigure investiții pe care oamenii le pot avea. Ca și în cazul persoanelor fizice, asistența întreprinderilor în reducerea riscurilor poate avea un impact pozitiv pe termen lung asupra economiei. Întreprinderile, ca și persoanele particulare, se pot confrunta cu dificultăți financiare ca urmare a obstacolelor neprevăzute. Însă când are loc un eveniment nefast, asigurarea este unul dintre cele mai puternice instrumente financiare pe care asigurații le au la dispoziție pentru a le ajuta să facă față situației [2].

Controlul corporativ intern este menit să asigure viabilitatea și eficiența activității companiilor de asigurări.

Metode și materiale aplicate

Articolul dat are drept bază cercetarea efectuată în baza publicațiilor din Internet dedicate aspectelor generale și particularităților specifice ale controlului corporativ intern în industria asigurărilor ale experților din domeniul dat și a reprezentanților mediului academic.

Rezultate obținute și discuții

Controlul corporativ intern este un proces continuu implementat de administratori și alte categorii de personal ai companiei cu scopul de a oferi o asigurare rezonabilă a atingerii obiectivelor legate de funcții, raportare și conformitate [3].

Controlul intern poate reduce probabilitatea înregistrărilor eronate în cadrul situațiilor financiare, cauzate de fraude și erori [4].

Autorul Iulia Căprian afirmă: „Controlul are obligația de a comunica în cel mai scurt timp situațiile în care se suspectează că poate exista fraudă sau a fost descoperită o fraudă sau erori semnificative. Controlul intern întocmește documentațiile pentru înaintarea cazului organelor de cercetare penală și ia măsuri operative pentru limitarea efectelor fraudei, recuperarea, dacă e cazul, a pagubei, sancționarea salariaților răspunzători, inclusiv prin suspendarea din funcție până la definitivarea cercetărilor” [4].

Alți experți exprimă următoarea opinie: „În primul rând, controalele interne sunt puse în aplicare în cadrul structurii unei organizații pentru a minimiza orice riscuri pentru companie, pentru a reduce numărul de erori și pentru a se asigura că operațiunile se desfășoară în mod eficient în conformitate cu orice reguli sau reglementări stabilite. Cu cât o organizație este mai mare, cu atât este mai mare sistemul de control intern care trebuie să existe pentru a se asigura că operațiunile sale sunt pe deplin conforme.” [5].

Totodată, unii experți preferă folosirea noțiunii de *sistem de control intern*, prin care se înțelege complexul de metode și proceduri utilizate în scopul depistării, corectării și prevenirii erorilor substanțiale ale informației de raportare, ceea ce permite ridicarea nivelului de autenticitate a rapoartelor financiare [6].

Printre *scopurile de bază* ale sistemului de control intern se enumeră [7], [8]:

- asigurarea unor activități financiare și economice eficiente și raționale;
- formarea de raportări financiare și nefinanciare;
- controlul adecvat al riscurilor;
- abordarea prudentă a afacerilor;
- realizarea conformității cu legile și reglementările în vigoare.

În anul 2003, Comitetul European al Supraveghetorilor de Asigurări și Pensii Ocupaționale (CESAPO) a declarat: „Controlul intern ar trebui să consolideze mediul intern de operare al companiei, crescând astfel capacitatea acesteia de a face față evenimentelor externe (și interne) și de a descoperi posibile defecte și deficiențe ale proceselor și structurilor.” [8].

Sistemul de control intern este un set de procese pe care o companie le-a stabilit pentru a se asigura că toate operațiunile sale, în special operațiunile sale financiare, respectă legile și reglementările. Un cadru de control intern amănunțit și eficient va permite unei companii să funcționeze eficient, asigurându-se în același timp că finanțele și conturile sale sunt gestionate cu deplină integritate [5].

Sistemul de control intern al companiei ar trebui să efectueze o evaluare reală a stării financiare a entității, să identifice, să analizeze și să evalueze problemele dezvoltării acesteia, să identifice „blocurile”, să stabilească sursa și cauzele formării rezultatelor negative și a tendințelor negative, să facă decizii de management rezonabile și eficiente. Alegerea celui mai semnificativ scop al funcționării sistemului de control intern predetermină modul de abordare a organizării controlului intern într-o societate de asigurări [6].

Procedurile de control reprezintă acele politici și proceduri în plus față de mediul de control, pe care administrația companiei le-a stabilit în vederea atingerii obiectivelor specifice ale entității economice [4].

Controlul intern într-o companie de asigurări este o activitate desfășurată de către asigurător, care este legată de atingerea unor obiective orientate să asigure nu numai eficiența activităților financiare și economice ale asigurătorului, ci și eficacitatea gestionării activelor, inclusiv asigurarea siguranței, capitalului propriu, asigurărilor și a altor datorii, eficiența gestionării riscurilor de către asigurător, dar și combaterea spălării banilor din infracțiuni [6].

Pentru industria de asigurări controlul intern trebuie privit ca o oportunitate de îmbunătățire a performanței atât din perspectivă internă, cât și din punct de vedere extern [8]:

- *Pe plan intern*, sisteme bune eficiente de control intern conduc la recunoașterea, asumarea și prevenirea îmbunătățite a riscurilor. De asemenea, competitivitatea este stimulată prin controale adecvate nu numai pe termen scurt, ci și pe termen lung.

- Pe plan extern, sistemele adecvate de control intern vor avea un impact pozitiv asupra asiguraților, supraveghetorilor și a acționarilor.

Raportul grupului de lucru de la Londra privind supravegherea prudențială a companiilor de asigurări a evidențiat faptul că multe dintre problemele cazurilor reale analizate au fost fie cauzate direct de controale interne inadecvate, fie cauze interne subiacente au condus la controale inadecvate, care, la rândul lor, au dus la decizii de risc inadecvate [8].

CESAPO a stabilit următoarele principii pentru funcționarea controlului intern în cadrul companiilor de asigurări [8]:

1. *Cultura controlului.* Consiliul companiei este responsabil pentru promovarea unui nivel înalt de integritate și pentru stabilirea unei culturi în cadrul companiei care să sublinieze și să demonstreze tuturor nivelurilor de personal importanța controlului intern.

2. *Evaluarea riscurilor.* La stabilirea și menținerea unui sistem eficient de control intern, o companie de asigurare trebuie să evalueze în mod regulat atât riscurile interne, cât și cele externe cu care se confruntă.

3. *Activitățile de control și segregare a activităților.* Un sistem adecvat de control intern necesită implementarea unor activități de control eficiente la toate nivelurile entității. Acestea ar trebui implementate de conducere în conformitate cu obiectivele și strategiile stabilite de Consiliu și trebuie să implice tot personalul.

4. *Informația și comunicarea.* Companiile de asigurări trebuie să dețină informații fiabile la toate nivelurile din cadrul organizației lor, pentru a defini, atinge și revizui obiectivele stabilite de Consiliul companiei, prin procese eficiente de luare a deciziilor. Sistemele de control intern trebuie să asigure eficacitatea procedurilor de comunicare.

5. *Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC).* Companiile de asigurări trebuie să implementeze sisteme de TIC adecvate activităților, pe care le desfășoară, strategiilor și nevoilor lor. În cadrul companiilor de asigurări trebuie desfășurate controale de securitate pentru riscurile inerente TIC pentru a îmbunătăți eficient gestionarea acestor riscuri, permițând companiei de asigurări să recunoască atât beneficiile potențiale, cât și riscurile asociate acestor sisteme.

6. *Monitorizarea.* Companiile de asigurări trebuie să implementeze sisteme adecvate pentru a monitoriza eficiența și eficacitatea controlului lor intern. Monitorizarea trebuie efectuată în mod continuu, completată cu evaluări separate.

Sistemul de control intern asigură transparența activităților companiei de asigurări și evaluează gradul de conformitate a unui anumit model de afaceri cu obiectivele strategice ale proprietarilor afacerii de asigurări. Funcționarea sistemului de control intern formează o relație puternică între proprietarii și managerii companiei de asigurări, formând un sistem eficient de guvernare corporativă bazat pe departamentul de management al riscului [5].

Sistemul de control intern trebuie să conțină trei *blocuri de bază* [9]:

Cadrul de conformitate – verificarea desfășurării ordonate și eficiente a afacerilor, inclusiv conformării reglementărilor, prevenirii și detectării fraudelor și erorilor și acoperă nu numai controalele privind raportarea fiabilă a situațiilor financiare, dar include și alte controale omniprezente în întreaga afacere;

Cadrul antifraudă conține următoarele *elemente*:

- Elaborarea și implementarea strategiilor antifraudă.
- Întreprinderea măsurilor de reducere a posibilității evenimentelor de risc de fraudă.
- Elaborarea de proceduri coordonate pentru a face față evenimentelor de risc de fraudă identificate.
- Examinarea existenței riscului de fraudă ascuns.

Cadrul de conformitate al tehnologiilor informaționale – prevede verificarea că sistemele informaționale oferă date fiabile, corespund standardelor stabilite și reglementărilor în vigoare.

După cum menționează expertul Anastasiya Fokina, controlul intern al unei companii de asigurări este legat de auditul intern și managementul asigurărilor. Desigur, auditul intern este o parte integrantă a sistemului de control intern al activităților de asigurare. Cu toate acestea, funcțiile de control intern sunt adesea identificate cu funcțiile de audit intern. Mai mult, rolul controlului intern în multe cazuri se reduce, s-ar putea spune, la sprijinirea auditului extern [5].

Expertul Rupal Chandeliya prezintă *atribuțiile auditului intern* în cadrul companiei de asigurări [10]:

- Auditul intern este un proces de evaluare independent și de rutină, care evaluează eficiența controalelor interne ale unei organizații, managementul amenințărilor și proceselor de guvernare. Acesta asigură consiliul de administrație, conducerea superioară și părțile interesate că operațiunile companiei de asigurări se desfășoară conform politicilor, procedurilor, legilor și reglementărilor stabilite.

- Auditul intern evaluează eficiența proceselor operaționale în cadrul companiei de asigurări, identifică zonele de îmbunătățire și recomandă cele mai bune practici. Ajută companiile de asigurări să optimizeze operațiunile, să reducă costurile, să îmbunătățească serviciile pentru clienți și să atingă obiective strategice.

- Auditul intern examinează funcțiile de management al riscurilor și de conformitate pentru a se asigura că riscurile sunt gestionate corespunzător și că profilul de risc al companiei se află în limite acceptabile.

Funcția de audit intern este desfășurată prin audituri generale și specifice, revizuirii, teste și alte tehnici cu privire la aspecte precum [11]:

- mijloacele generale, prin care asigurătorul își păstrează activele, și pe cele ale deținătorilor de polițe și urmărește să prevină fraudă, deturnarea sau utilizarea greșită a acestor active;

- fiabilitatea, integritatea și completitudinea sistemelor informatice de contabilitate, raportare financiară și management;

- proiectarea și eficacitatea operațională a controalelor individuale ale asigurătorului în ceea ce privește aspectele de mai sus, precum și a sistemului de control intern;

- alte chestiuni care pot fi solicitate de către Consiliu, conducere sau autoritatea de reglementare;

- alte aspecte pe care funcția de audit intern le determină că ar trebui revizuite pentru a-și îndeplini misiunea, în conformitate cu termenii săi de referință sau cu alte documente care îi stabilesc autoritatea și responsabilitățile.

Implementarea unui sistem de control intern este rezonabil să fie începută cu stabilirea direcțiilor de bază ale activităților companiei de asigurări și a unităților funcționale individuale ale acesteia, pentru care trebuie să fie desfășurate procedurile de control. După determinarea limitelor sistemului de control intern, urmează pregătirea unui plan de lucru și formarea unui grup de lucru, al cărui scop este dezvoltarea unor proceduri speciale de control. În astfel de grupuri se recomandă ca să fie incluși angajații serviciului de audit intern, specialiștii în identificarea și analiza riscurilor. În plus, este utilă implicarea în calitate de experți a șefilor acelor unități funcționale, pentru care sunt desfășurate procedurile de control [7].

Concluzii

Controlul corporativ intern este un instrument important de asigurare a viabilității și eficienței economice și financiare a companiei de asigurări. Sistemul de control intern este un complex de proceduri destinat gestionării activelor, asigurării siguranței financiare, gestionării capitalului propriu și a angajamentelor, precum și eficiența gestionării riscurilor de către asigurător. Organizarea sistemului de control intern se bazează pe un complex de principii fundamentale. În cadrul unei companii de asigurări este necesară existența unei legături strânse a controlului intern cu auditul intern și managementul asigurărilor.

Referințe:

1. *Insurance as an asset protector and its importance in the economy*. Disponibil: <https://www.mapfre.com/en/insights/insurance/insurance-as-an-asset-protector/>. [Accesat la 10.08.2023].
2. *How Does Insurance Help in Economic Development?*. Disponibil: <https://life.futuregenerali.in/life-insurance-made-simple/life-insurance/how-does-insurance-help-in-economic-development/>. [Accesat la 10.08.2023].
3. *Internal control*. Disponibil: <https://www.op.fi/op-financial-group/debt-investors/corporate-governance-op-corporate-bank-plc/internal-control>. [Accesat la 12.08.2023].
4. CAPRIAN, Iulia. *Auditul substituit sau alternativă a controlului*, În: *Studia Universitatis Moldaviae*, 2016, nr. 7(97), *Seria „Științe exacte și economice”*, ISSN 1857-2073, ISSN online 2345-1033, p. 32-35.
5. *What are the seven internal control procedures?*. Disponibil: <https://gocardless.com/guides/posts/what-are-the-seven-internal-control-procedures/>. [Accesat la 14.08.2023].

6. FOKINA, Anastasiya. *Features of Internal Control of Insurance Companies*. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/350721339_Features_of_Internal_Control_of_Insurance_Companies. [Accesat la 12.08.2023].
7. ZAMBRZHITSKAYA, Yevgeniya. *Otsenka nadezhnosti sistemy vnutrennego kontrolya strakhovoy kompanii na urovne biznes-protsessov na primere departamenta anderrytinga (Assessment of the reliability of the internal control system of an insurance company at the level of business processes on the example of the underwriting department)*. Disponibil: <https://moluch.ru/archive/121/33445/>. [Accesat la 12.08.2023].
8. CEIOPS. *Internal control for insurance undertakings*. Disponibil: https://web.actuaries.ie/sites/default/files/erm-resources/116_international_control_insurance.pdf.pdf. [Accesat la 15.08.2023].
9. ABID, Adil; BEHAL, Siddharth; ZAMAN, Maryam; SRIVASTAVA, Anay. *Reshaping insurance*. Disponibil: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ae/pdf-2020/11/Reshaping-insurance.pdf>. [Accesat la 15.08.2023].
10. CHANDELIYA, Rupal. *Internal Audit for insurance sector*. Disponibil: <https://www.linkedin.com/pulse/internal-audit-insurance-sector-akgvg-and-associates#:~:text=The%20internal%20audit%20assesses%20these,service%2C%20and%20achieve%20strategic%20objectives>. [Accesat la 14.08.2023].
11. *Guideline on risk management and internal controls*. Disponibil: https://www.ira.go.ke/images/docs/Guideline_on_Risk_Management_and_Internal_Controls.pdf. [Accesat la 14.08.2023].

Date despre autori:

Tatiana BALAN, doctorand, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0009-0006-5261-1606

E-mail: tatiana.penu@gmail.com

Iulia CAPRIAN, doctor, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0001-7701-5356

E-mail: kaprianusm@gmail.com

Prezentat la 24.01.2024